

Лучко М.Р.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Тернопільського національного економічного університету

Зінкевич А.В.

аспірантка кафедри обліку та оподаткування
Тернопільського національного економічного університету

Luchko Mykhailo

Doctor of Economics, Professor
Department of Accounting and Taxation
Ternopil National Economic University

Zinkevych Anastasiia

Postgraduate Student
Department of Accounting and Taxation
Ternopil National Economic University

АУДИТОРСЬКІ МОТИВИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ В ОПОДАТКУВАННІ ПІДПРИЄМСТВ

THE AUDITOR'S MOTIVES FOR MINIMIZING RISKS IN TAXATION OF ENTERPRISES

У статті досліджено теоретичні аспекти виникнення ризиків у підприємницькій діяльності. Акцентовано увагу на ідентифікації сутності податкових ризиків, характеристики їхніх видів та описі чинників впливу. Здійснено моніторинг зовнішніх і внутрішніх чинників податкових ризиків, що впливають на податкову безпеку підприємства. Розглянуто основні аспекти методики мінімізації податкових ризиків due diligence. Висвітлено роль аудиторських процедур у зменшенні впливу зовнішніх чинників на величину податкового ризику суб'єкта господарювання. Запропоновано способи мінімізації податкових ризиків, що безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємств пивоварної промисловості. Доведено, що важливим чинником забезпечення ефективного управління податками та платежами і, як наслідок, зниження податкових ризиків суб'єкта підприємницької діяльності є механізми податкового аудиту та податкового планування.

Ключові слова: податкова політика, податковий ризик, аудиторські процедури, аудит податків і платежів, підприємницька діяльність, мінімізація ризиків, економічна безпека підприємства.

В статье исследованы теоретические аспекты возникновения рисков в предпринимательской деятельности. Акцентируется внимание на идентификации сущности налоговых рисков, характеристике их видов и описании факторов влияния. Осуществлен мониторинг внешних и внутренних факторов налоговых рисков, влияющих на налоговую безопасность предприятия. Рассмотрены основные аспекты методики минимизации налоговых рисков due diligence. Освещена роль аудиторских процедур в уменьшении влияния внешних факторов на величину налогового риска предприятия. Предложены способы минимизации налоговых рисков, непосредственно влияющих на финансовое состояние предприятий пивоваренной промышленности. Доказано, что важным фактором обеспечения эффективного управления налогами и платежами и, как следствие, снижения налоговых рисков субъекта предпринимательской деятельности являются механизмы налогового аудита и налогового планирования.

Ключевые слова: налоговая политика, налоговый риск, аудиторские процедуры, аудит налогов и платежей, предпринимательская деятельность, минимизация рисков, экономическая безопасность предприятия.

Tax risk and accounting risk are manifested in a situation of uncertainty in which the taxpayer operates. Tax risk factors include the conditions and circumstances under which tax risk causes are identified that lead to negative consequences in the form of fines and additional payments of a financial nature. The purpose of assessing tax risk is to identify its two main parameters: the likelihood of the risk being realized and the level of potential financial losses (losses) or additional benefits associated with it. The main way to identify tax risks is to monitor potential partners of the organization (check the legal status of the organization, its economic activity, etc.), tax legislation, consultations of the State Tax Service of Ukraine and litigation (to identify the cause of contradictions caused by changes in tax legislation). If tax risk arises as a result of ineffective competence of the organization's employees, then arithmetic

verification of tax returns, reconciliation of financial and accounting statements, etc. can be a way of identifying the risk. Assessment of tax risks involves determining the amount of risk and the probability of its occurrence. In determining the likelihood of tax risks occurring, the following factors should be considered: the frequency with which the risk event occurred; the opinion of the expert auditors as to the extent possible under the circumstances. Self-assessment criteria for taxpayers set economic and managerial benchmarks that allow in the long term to model risk factors, avoid disputes, financial sanctions and fairly accurate assessment of tax inspectors' intentions. The brewing business cannot influence tax risk directly due to external factors, since their effect is independent of its will. Also, an enterprise may not change the elements of tax, accounting standards, or any other legal act at its discretion. The enterprise must monitor tax and accounting changes over time, and take measures to account for these facts in financial and economic activities. An equally important factor in ensuring effective tax management and, as a consequence, reducing the taxpayer's tax risks is the tax planning mechanism. In general, tax risk minimization should be included in any organization's audit program.

Keywords: tax policy, tax risk, auditing procedures, audit of taxes and payments, business activities, risk minimization, economic security of the enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За час здійснення господарської діяльності будь-який суб'єкт господарювання підпадає під дію внутрішніх та зовнішніх загроз та ризиків, які не дають змоги забезпечити його стабільне функціонування, вирішення поставлених завдань та досягнення визначених цілей. Для збереження стійкості та захисту від негативних руйнівних впливів із боку явищ, процесів чи організаційних структур значну увагу потрібно зосереджувати на ефективності планування діяльності підприємства. У цьому аспекті важлива роль відводиться протидії та мінімізації ризиків, які можуть негативно вплинути на облікову політику підприємства, його систему оподаткування та фінансову результативність загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Теоретико-методичні, законодавчі, організаційно-правові аспекти обліку та аудиту розрахунків за податками на підприємстві в контексті мінімізації фінансово-податкових ризиків дослідили у своїх наукових доробках такі вчені: А. Баранова, В. Бралатан, О. Десятнюк, Ю. Іванов, С. Кучер, О. Малишкін, Г. Мельничук, Я. Мех, Т. Мисник, О. Петрук, А. Сітарчук, В. Тарчинські, О. Трубей та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На нашу думку, врахування та вироблення тактики протидії обліково-податковим ризикам у діяльності суб'єктів господарювання в Україні є актуальним завданням сьогодення. Однак дослідження цієї проблематики потребує комплексного підходу з урахуванням сучасних реалій та має враховувати превентивні заходи, а також ефективність внутрішнього аудиту оподаткування на підприємстві, що в кінцевому підсумку впливає на прибуток підприємства.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних аспектів мінімізації податкових ризиків на підприємстві з використанням аудиторських процедур.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ризик – це дуже складне явище, невід'ємний атрибут ринкової економіки, який необхідно враховувати у будь-якій сфері діяльності. На думку В. Тарчинські та М. Мойсевич, ризик – це

об'єктивна категорія, яку можна оцінити за допомогою ймовірності, що відрізняє її від строго чутливої невизначеності, яка є категорією віри [1, с. 39]. Водночас К. Бернадські зазначає, що у сфері податкової системи ризик сприймається в перспективі континентальної моделі як потенційна втрата (вартість, витрати), яка може виникнути в майбутньому. Це негативне сприйняття на відміну від англосаксонської моделі, де ризик також ототожнюється з прибутком (виграш, дохід) [2, с. 21].

За визначенням Т.А. Циркунової та М.І. Мігунової, податковий ризик – це загроза для суб'єкта податкових відносин понести фінансові чи інші втрати, пов'язані з процесом оподаткування [3, с. 49]. При цьому авторами наголошується, що такі втрати платник податків може понести через негативні відхилення фактичної діяльності від результатів податкового планування, на підставі яких приймаються управлінські рішення.

Як зазначає С.В. Кучер, податковий ризик – це ймовірність понесення у майбутньому платником податків незапланованих витрат, спричинених недотриманням таким платником податкового законодавства [4, с. 59]. Своєю чергою, система управління податковими ризиками визначається вченими як сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, кінцевою метою існування яких є мінімізація податкових ризиків. О.М. Десятнюк у своїх наукових дослідженнях відзначає, що податкові ризики є новою парадигмою процесу модернізації фіскальної служби, зокрема й розбудови вітчизняної податкової системи [5, с. 357].

Визначення змісту управління податковими ризиками є однією з основних передумов ефективної діяльності податкових органів щодо їх мінімізації. Деякі західноєвропейські економісти (Дж. Зех, Т. Сегал, В. Мароун) дотримуються думки, що управління ризиком – це дії, через здійснення яких досягається надійність відповідної діяльності шляхом включення можливих утратних випадків до процесу управління [6, с. 647]. Однак таке визначення підкреслює лише функціональну роль управління ризиком, якою суть управління ризиком не обмежується. Набагато важливіше встановити його процес, який забезпечує виконання відповідних функцій. Управлінський ризик буде обернено пов'язаний із тією мірою, в якій організація спирається на перегляд податкової практики на вищих рівнях і ставить

економічну реальність операцій попереду необхідності досягнення заздалегідь визначеного результату оподаткування [7, с. 378].

Для платників податків податковий ризик є впливовим регулятором діяльності, оскільки він безпосередньо впливає на величину виручки, витрат, розмір фонду оплати праці та кінцевий фінансовий результат діяльності. Як наслідок, платник намагається управляти податковим ризиком із метою його мінімізації. Якісно управляти податковим ризиком можливо лише за умови чіткої ідентифікації джерел податкових ризиків та їх класифікації [8, с. 160].

Мінімізація податкових ризиків повинна бути включена в програму контролю будь-якої організації.

Класифікація податкових ризиків має бути не тільки суто теоретичною, а й містити практичну компоненту (табл. 1).

Класифікація податкових ризиків є обґрунтованим розподілом податкових ризиків у групах, які формулюються на основі специфічної ознаки, що зумовлюється цілями (завданнями) упорядкування та порівнянням [9, с. 1793].

На думку Г.С. Мельничук та Я.Ю. Дзецько, визначення податкових ризиків, оцінка податкового навантаження шляхом використання спеціальних методів та інструментарію аналізу їхнього впливу на економічну безпеку й ефективність діяльності підприємства є основними проблемами податкової безпеки. Податкова безпека передбачає чітке визначення джерел та чинників, що впливають на неї у разі потенційної загрози ризику податкового контролю, ризику збільшення податкового навантаження та ризику карного переслідування [10, с. 208].

Із погляду ефективності аудиту податків і платежів підприємств можна ідентифікувати таку методику мінімізації податкових ризиків як *due diligence*. На думку О.О. Терещенка, сутність *due diligence* слід розуміти як глибокий і комплексний аналіз усіх аспектів фінансово-господарської діяльності підприємства:

організаційних, правових, фінансових, маркетингових, податкових, політичних, ринкових, технологічних та ін. [11, с. 245].

Найчастіше виділяють п'ять основних складників *due diligence*:

- фінансовий аналіз (*financial due diligence*) – концентрує увагу на здатності приносити дохід. Інколи він проводиться одночасно з аудитом. У процесі фінансового аналізу вивчаються активи, доходи, фінансові коефіцієнти і система фінансового планування та контролю;

- податковий аналіз (*tax due diligence*) – проводиться з метою оцінювання податкового навантаження, а також для виявлення можливості оптимізації податкового тягаря;

- аналіз правових аспектів комерційної діяльності (*legal due diligence*) – спрямований на перевірку діяльності відповідно до нормативних актів у сфері цивільного, трудового права, а також інших законів. У процесі *legal due diligence* вивчають статут, договори з клієнтами, контрагентами і персоналом. Окрім того, складають і редагують нові типові договори;

- аналіз інформаційного забезпечення (*IT due diligence*);

- аналіз впливу на довкілля (*environmental due diligence*), у рамках якого визначаються й оцінюються ризики, пов'язані із забрудненням довкілля і з природоохоронними діями уряду [12, с. 268].

Податковий *due diligence* передбачає аналіз найбільш істотних статей податкової звітності компанії з метою отримання інформації про систему ведення податкового обліку, податкове навантаження й оцінку наявних ризиків.

Результати податкового *due diligence* покликані не лише оцінити можливі податкові ризики компанії, а й стати основою для подальшого податкового планування.

Податковий *due diligence* включає у себе:

Таблиця 1

Класифікація податкових ризиків та ризиків бухгалтерського обліку

Типологізація ризиків бухгалтерського обліку		
1	Зовнішні ризики, пов'язані з процедурою державного, громадського та професійного регулювання бухгалтерського обліку	Ризики, пов'язані з переходом на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності
		Ризики, пов'язані з протиріччями у національних стандартах бухгалтерського обліку, Господарському кодексі України, Податковому кодексі України, інших законодавчих актах
2	Внутрішні ризики, пов'язані з виробництвом та бухгалтерським обліком підприємства	Ризик, викликаний спотвореннями в обліковій інформації
		Ризик, що зумовлений рішеннями, прийнятими під час формування обліку та аудиту підприємства
Класифікація податкових ризиків		
1	За даними суб'єктів, що несуть податкові ризики	Податкові ризики держави, платників податків, податкових агентів, взаємопов'язаних сторін
2	За чинниками, що визначають податкові ризики	Зовнішній і внутрішній (або систематичний і безсистемний)
3	За об'єктом зв'язку з іншими видами ризиків	Ризики, пов'язані з утратою прибутку, втратою матеріальних і нематеріальних активів, неплатоспроможністю підприємства
4	За типом наслідків	Податковий контроль, посилення податкового тягаря, адміністративно-кримінальне переслідування податкового характеру
5	За величиною потенційних збитків	Прийнятний, критичний і катастрофічний

Джерело: складено на основі [9]

1. діагностику системи податкового обліку на підприємстві;

2. аналіз первинної та договірної документації компанії на відповідність її вимогам податкового законодавства;

3. аналіз податкових аспектів у діяльності компанії з резидентами і нерезидентами;

4. аналіз операцій із пов'язаними особами;

5. аналіз відображення в податковому обліку нетипових операцій;

6. аналіз правильності нарахування податків і зборів;

7. оцінку ризиків потенційного донарахування податкових зобов'язань.

Антикризове управління діяльністю суб'єктів господарювання має суттєве значення в сучасних економічних умовах розвитку підприємницьких структур, оскільки забезпечує ефективну діяльність на основі передбачення та своєчасного реагування на негативні ситуації. Окрім того, антикризове управління може бути визначене як комплексна система управління підприємством, яка має системний характер і спрямована на запобігання й усунення несприятливих для його діяльності явищ шляхом розроблення та реалізації спеціальної антикризової програми, що передбачатиме стратегічний характер управлінських дій і даватиме змогу усунути тимчасові перешкоди, зберегти і розширити ринкові позиції за будь-яких обставин, використовуючи переважно власні ресурси.

Необхідними заходами протидії ризиковим явищам податкового характеру, що належать до категорії внутрішніх чинників поліпшення фінансового стану підприємств, є такі [13, с. 48]:

1) реструктуризація необоротних активів, тобто продаж тих активів, що не використовуються, або підвищення ефективності використання наявних необоротних активів;

2) забезпечення більш ефективного використання залучених довгострокових джерел фінансування;

3) активна реалізація політики, що спрямована на збільшення власного капіталу, зокрема за рахунок наряду підвищення обсягу капіталізованого прибутку за рахунок підвищення доходів та реалізації резервів оптимізації витрат;

4) перманентний контроль дебіторської заборгованості кожного контрагента, тому що кредитування дебіторів призводить до того, що підприємствам доводиться збільшувати власну кредиторську заборгованість;

5) реструктуризація позикового капіталу, скорочення частки короткострокових позикових джерел фінансування та, відповідно, збільшення довгострокових;

6) недопущення прострочень кредиторської заборгованості.

Мінімізація негативного впливу чинників зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємств пивоварної промисловості України відображена в структурно-логічній схемі на рис. 1.

Підприємство галузі пивоваріння не може впливати на податковий ризик безпосередньо через зовнішні чинники, оскільки їх дія не залежить від його волі. Поряд із цим слід констатувати, що підприємство не може змінити елементи податку, нормативи бухгалтерського обліку або будь-який інший нормативно-правовий акт на свій розсуд. Але воно може й повинно відстежувати свої зміни в часі, вживати заходів для розгляду цих фактів у своїй діяльності. Тому аудиторська служба повинна ретельно контролювати поточний стан нормативно-правової бази і спиратися на положення й закони для зменшення впливу зовнішніх чинників податкового ризику.

Головну увагу підприємству пивної індустрії слід приділяти скороченню впливу зовнішніх чинників на величину податкового ризику, що, своєю чергою, інтерпретується через такі аспекти:

1. Організація обліку в компанії згідно з нормативно-правовими актами, що регулюють бухгалтерський облік. За це відповідають менеджер, бухгалтер, аудитор.

2. Організація обліку на підприємстві та обслуговування розрахунків із бюджетом відповідно до чинних нормативно-правових актів.

3. Розроблення опції облікової політики, що передбачає існування мінімальних податкових ризиків [15].

4. Своєчасна ліквідація таких технічних факторів, як:

– несправність комп'ютерного забезпечення через дії комп'ютера, віруси, апаратний збій тощо;

– несвоєчасне оновлення бухгалтерського програмного забезпечення;

– помилки під час налаштування бухгалтерського програмного забезпечення для підприємства галузі пивоваріння;

Рис. 1. Мінімізація негативного впливу чинників зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємств пивоварної промисловості

Джерело: побудовано на основі [14]

– усунення помилок бухгалтерського обліку, включаючи податкові помилки;

– ліквідація впливу суб'єктивних чинників, пов'язаних із персоналом відділу бухгалтерського обліку та податкового аудиту. Серед суб'єктивних чинників основний вплив мають кваліфікація бухгалтера, аудитора, а також їхнє ставлення до ризику, що пов'язане зі схильністю прийняти недостатньо обґрунтовані рішення.

Не менш важливим чинником забезпечення ефективного управління податками і, як наслідок, зниження податкових ризиків платника податків є механізм податкового планування. Податкове планування на рівні суб'єкта господарської діяльності – це невід'ємна частина управління його фінансами в рамках єдиної стратегії економічного розвитку, що являє собою процес системного використання оптимальних законних податкових способів і методів встановлення бажаного майбутнього фінансового стану об'єкта в умовах обмеженості ресурсів і можливості їх альтернативного використання [16, с. 216]. Доцільність використання системи податкового планування на підприємстві обґрунтовується сукупністю стратегічних завдань, розв'язання яких сприятиме мінімізації податкових ризиків:

- дотримання податкового законодавства в частині правильності визначення податкових зобов'язань;
- оптимізація видатків на забезпечення процедур декларування та сплати податків і платежів;
- використання преференційних заходів в оподаткуванні підприємств півної галузі;
- налагодження контрагентських відносин через механізми оподаткування;
- планування та прогнозування грошових потоків підприємства;
- уникнення штрафних санкцій у перспективній діяльності підприємства.

Через надмірне податкове навантаження платники податків свідомо вдаються до порушень податкового законодавства, прагнучи через зменшення об'єкта оподаткування ухилитися від сплати податків, передбачених законодавством. Однак платникам доцільно, перш за все, намагатися законними шляхами зменшувати податкове навантаження, використовуючи існуючі податкові пільги та впровадивши систему податкового планування.

Варто погодитися з думкою дослідниці Е. Щепанкевич: щоб розкрити фактичну економічну злочинність у ході проведеної діяльності, аудитор та внутрішні аудитор повинні мати великі знання з багатьох галузей економічної діяльності поряд із тими знаннями, що вони використовують щодня, тобто методологію аудиту або внутрішній аудит, аналіз ризиків, фінанси, облік, податки. Вони повинні володіти питаннями економічного права, кримінального права, логіки, психології або криміналістики. Їхня робота повинна мати мега- і метаміждисциплінарний характер [17, с. 80]. У контексті цього аудитору важливо володіти інформацією про випадки порушення податкового законодавства та методику їх попередження. Уміння аудитора оцінювати податкові ризики та фінансові втрати підприємницької діяльності спроможне ефективно вплинути на рентабельність

функціонування фірми. Однак у цьому разі важливо врахувати соціально-психологічний аспект роботи аудитора, який покликаний, підвищуючи мотиви, сформулювати синергетичний ефект в аудиті податків і платежів на підприємстві [18, с. 133]. Необхідно погодитися з тим, що психологічна підготовка ревізора – складова частина його професіоналізму та запорука поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок передбачення і мінімізації ризик-факторів податкового характеру.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Податковий ризик чинить значний вплив на фінансово-господарську діяльність окремого платника і, як наслідок, на державу в цілому. Через надмірне податкове навантаження платники податків свідомо вдаються до порушень податкового законодавства, прагнучи через зменшення об'єкта оподаткування ухилитися від сплати податків, передбачених законодавством. Однак платникам доцільно, перш за все, намагатися законними шляхами зменшувати податкове навантаження, використовуючи існуючі податкові пільги та впровадивши систему податкового планування. Особливу роль у цьому ракурсі відіграє аудит податків і платежів на підприємстві. Кваліфікований аудитор у штаті суб'єкта господарювання спроможний домогтися поліпшення фінансового та економічного розвитку підприємства за рахунок оптимізації його облікової та податкової політики. Умовою ефективності податкового аудиту є його своєчасність. Цей чинник має вирішальне значення не тільки у разі виявлення недоплат (необхідність подання декларацій до початку податкової перевірки), а й у разі встановлення факту переоплат. Поряд із цим слід зазначити, що моніторинг існуючої практики показує, що податковий аудит сприяє організації ефективної системи оподаткування в сучасних умовах та зміцненню економічної безпеки підприємства.

Бібліографічний список:

1. Tarczyński W. Mojsiewicz M., Zrządzenie ryzykiem, PWE, Warszawa, 2001, 280 s.
2. Biernacki K. Ryzyko podatkowe i instrumenty jego minimalizacji w Polsce. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H. Oeconomia*. 2017. Vol. 51. № 5. S. 19–28.
3. Цыркунова Т.А., Мигунова М.И. Налоговые риски: сущность и классификация. *Финансы и кредит*. 2005. № 33. С. 48–53.
4. Кучер С.В. Оцінка податкових ризиків платника податку на прибуток. *Вісник ЖДТУ*. 2014. № 3(69). С. 58–62.
5. Десятнюк О.М. Управління податковими ризиками – нова парадигма розбудови податкової системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка*. 2007. № 606. С. 355–361.
6. Zech J. Risk Management als System. *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft (Zfvgw)*. 1983. № 4. P. 646–647.
7. Segall T., Maroun W. Tax risk-management analysis: comparison between the United States of America, the United Kingdom and South Africa. *Journal of Economic and Financial Sciences*. 2014. Vol. 7. № 2. P. 375–392.
8. Мисник Т.Г., Безкровний О.В., Романченко Ю.О. Податкові ризики: характеристика та шляхи мінімізації. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 6. С. 158–166.
9. Tax risks in the company's accounting system: Essence, identification and control / V.A. Korvyakov et. al.

International Journal of Economics and Financial Issues. 2016. Т 6. № 4. Р. 1791–1797.

10. Мельничук Г.С., Дзецько Я.Ю. Податкові ризики та їх вплив на стан економічної безпеки підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип. 15. С. 206–210.
11. Терещенко О.О. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2006, 552 с.
12. Сітарчук А.Ю. Сутність due diligence і можливості використання в Україні. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України.* 2013. № 1. С. 267–269.
13. Фучеджи В.І. Особливості антикризового управління підприємством. *Економіка та держава.* 2013. № 4. С. 45–49.
14. Трубай О.М., Кисельова О.І. Антикризове управління фінансовим станом підприємств пивоварної промисловості України. *Економіка і суспільство.* 2017. № 8. С. 378–385.
15. Knight F.H. Risk, Uncertainty and Profit. Mineola, New York : Dover Publications, Inc.
16. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навчальний посібник / Ю.Б. Іванов та ін. Харків : ІНЖЕК, 2010, 492 с.
17. Szczepankiewicz E. Rewizja finansowa, audyt wewnętrzny a audyt śledczy w wykrywaniu oszustw gospodarczych. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów / Szkoła Główna Handlowa.* 2016. № 152. S. 73–93.
18. Лучко М., Мех Я. Психологічна підготовка ревізора як складова його професіоналізму. *Психологія і суспільство.* 2015. № 2. С. 129–136.
6. Zech J. Risk Management als System. *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft (Zfgw),* 1983, H. 4, p. 646-647.
7. Segall T., Maroun W., Tax risk-management analysis: comparison between the United States of America, the United Kingdom and South Africa. *Journal of Economic and Financial Sciences,* 2014, Vol. 7, Num. 2, p. 375-392.
8. Mysnyk T.Gh., Bezkrivnyj O.V. Romanchenko Ju.O. (2016) Podatkovi ryzyky: kharakterystyka ta shljakhy minimizaciji [Tax risks: characteristics and ways of minimization]. *Aktualjni problemy ekonomiky.* # 6, S. 158-166.
9. Korvyakov V.A., Shtiller, M.V., Nazarova, V.L., Bekenova L.M, Selezneva, I.V., Kogut O.Y., Jondelbayeva A.S., Tax risks in the company's accounting system: Essence, identification and control. *International Journal of Economics and Financial Issues.* 2016, T6, # 4. p. 1791-1797.
10. Meljnychuk Gh.S., Dzećko Ja.Ju. (2017) Podatkovi ryzyky ta jikh vplyv na stan ekonomichnoji bezpeky pidpryjemstva [Tax risks and their impact on the economic security of an enterprise]. *Ghlobaljni ta nacionaljni problemy ekonomiky.* Vyp. 15, s. 206-210.
11. Tereshhenko O.O. (2006) Upravlinnja finansovuju sanacijeju pidpryjemstv: pidruchnyk [Management of financial rehabilitation of enterprises]. K.: KNEU, 552 s.
12. Sitarchuk A.Ju. (2013) Sutnistij due diligence i mozhlyvosti vykorystannja v Ukraini [The essence of due diligence and the possibility of use in Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoji spravy Nacionaljnogho banku Ukrainy.* # 1, S. 267-269.
13. Fuchedzhy V.I. (2013) Osoblyvosti antykrizovogho upravlinnja pidpryjemstvom [Features of anti-crisis enterprise management]. *Ekonomika ta derzhava.* # 4, s. 45-49.
14. Trubej O.M., Kyseljova O.I. (2017) Antykrizove upravlinnja finansovym stanom pidpryjemstv pyvovarnoji promyslovti Ukrainy [Crisis management of financial condition of Ukrainian brewing industry enterprises]. *Ekonomika i suspiljstvo.* #8, S. 378-385.
15. Knight F.H., Risk, Uncertainty and Profit. Mineola, New York: Dover Publications, Inc.
16. Ivanov Ju.B., Majburov I.A. (2010). Podatkova polityka: teorija, metodologhija, instrumentarij: Navch. Posibnyk [ax Policy: Theory, Methodology, Toolkit]. Kharkiv: INZhEK, 492 s.
17. Szczepankiewicz E., Rewizja finansowa, audyt wewnętrzny a audyt śledczy w wykrywaniu oszustw gospodarczych. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów / Szkoła Główna Handlowa.* 2016, z. 152, s. 73-93.
18. Luchko M., Mekh Ja. (2015) Psykhologhichna pidghotvka revizora jak skladova jogho profesionalizmu [psychological preparation of the auditor as a component of his professionalism]. *Psykhologhija i suspiljstvo.* # 2. S. 129-136.

References:

1. Tarczyński W., Mojsiewicz M., Zarządzanie ryzykiem, PWE, Warszawa, 2001, 280 s.
2. Biernacki K., Ryzyko podatkowe i instrumenty jego minimalizacji w Polsce, «Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H. Oeconomia», 2017, vol. 51, nr 5, S. 19-28.
3. Tsyrukunova T.A., Migunova M.I. (2005) Nalogovyie riski: sushchnost' i klassifikatsiya [Tax Risks: Essence and Classification]. *Finansy i kredit.* № 33, S. 48-53.
4. Kucher S.V. (2014) Ocinka podatkovykh ryzykiv platnyka podatku na prybutok [Assessment of tax risks of the payer of income tax]. *Visnyk ZhDTU.* # 3(69), S. 58-62.
5. Desjatinjuk O.M. (2007) Upravlinnja podatkovymy ryzykamy – nova paradyghma rozbudovy podatkovoji systemy Ukrainy [Tax Risk Management is a New Paradigm for Building the Tax System of Ukraine]. *Visnyk Nacionaljnogho universytetu «Ljvivs'jka politekhnika.* #606, S. 355-361.